

Болотна Т. М., старший викладач,
Юридичний інститут,
Азаров І. С., студент,
Інститут аеронавігації,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ АвіАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Аналіз статистичних даних про авіаційні події, що сталися за останні роки в Україні, свідчать про значне погіршення стану безпеки польотів під час проведення авіаційних робіт як за абсолютними, так і за відносними показниками аварійності.

За даними Міжнародної організації цивільної авіації, відносні показники рівня безпеки польотів у вітчизняній галузі цивільної авіації значно гірші від середніх загальносвітових показників. За останні десять років страхові компанії відшкодували збитків від авіаційних подій на суму понад 160 млн. гривень [1].

Режим експлуатації повітряного транспорту в наш час визначається більш ніж 100 нормативно-правовими актами України [2, с. 7]. Аналіз норм, що становлять правову основу суспільних відносин у сфері забезпечення безпеки польотів на повітряному транспорті, дозволяє дійти висновку, що їх доцільно поділяти на три групи: норми права, які закріплюють правила авіаційної безпеки та забезпечують захист відповідних суспільних відносин; норми права, що регламентують діяльність органів і посадових осіб з охорони і захисту суспільних відносин у сфері забезпечення безпеки польотів на повітряному транспорті; адміністративно-правові норми, що встановлюють відповідальність за порушення правил авіаційної безпеки. Оскільки відносини щодо забезпечення безпеки польотів на повітряному транспорті виникають у зв'язку з використанням джерел підвищеної небезпеки, до яких належать різні технічні пристрої, споруди, механізми, правова основа названих відносин включає також технічні правила. Технічні норми, що регулюють використання технічних засобів, є результатами пізнання фізичних, хімічних, біологічних та інших властивостей джерел підвищеної небезпеки. Вони формулюються фахівцями – представниками природничих і технічних наук у висновках і рекомендаціях, які використовуються для ухвалення нормативних актів, регулюючих технологічні процеси.

Державні органи управління повітряним транспортом зобов'язані видавати акти, що містять технічні нормативи, визначають результат, який має бути досягнутий в процесі певної діяльності, в цілях впорядкування останньої. Формами таких нормативних актів частіше за все є сертифікати, правила, інструкції, паспорти, стандарти, кондиції, рецептури та інша технічна документація.

Технічні норми можуть стати змістом будь-якого нормативно-правового акту. Технічні норми, встановлюючи правила поведінки із знаряддями і засобами виробництва, будучи врегульовані правом, стають обов'язками. Порушення подібних норм реально являє загрозу громадської безпеки і тягне за собою юридичну відповідальність третій стороні. У зв'язку з цим технічні норми набувають характеру техніко-юридичних норм. Відсутність санкцій, не позбавляє даний вид норм якості правових, свій регулюючий вплив вони здійснюють у сукупності з іншими юридичними нормами.

У сфері функціонування повітряного транспорту діє безліч нормативних актів, що визначають технічні вимоги. Це, у свою чергу, викликає труднощі в роботі з ними. Найважливіші технічні правила, що мають певне значення для забезпечення безпеки польотів на повітряному транспорті, необхідно піддати офіційній систематизації. Систематизація норм забезпечить дійсну доступність для зацікавлених осіб і полегшить їх практичне застосування, не змінюючи при цьому зміст законодавства.

Деякі техніко-юридичні норми доцільно включати в нормативні акти, які спрямовані на забезпечення безпеки праводносин у сфері функціонування повітряного транспорту. Це потрібне в тих випадках, коли технічні правила не менш важливі, ніж загальні принципи.

У сфері забезпечення безпеки польотів на повітряному транспорті державне правове регулювання здійснюється в різних видах та на різних рівнях:

— Законодавчий рівень – включає кодекси, закони, які закріплюють деякі загальні питання забезпечення безпеки польотів на повітряному транспорті [2, с. 4]. Втім, цей рівень правового регулювання безпеки польотів на повітряному транспорті нам здається недосконалим, а відтак, доцільним вбачається розробка і прийняття законодавчого акта, який визначав би головні засади забезпечення безпеки, суб'єктів та їх адміністративно-правовий статус, процедури та механізми контролю за безпекою польотів тощо.

— Підзаконний рівень включає нормативні акти, що приймаються органами виконавчої влади та регулюють питання реалізації законодавчих положень і державного управління у сфері функціонування повітряного транспорту (нормативні акти Уряду України, міністерств, відомств, державних комітетів тощо).

— Договірний рівень включає акти, в яких визначаються умови сторін про здійснення вантажних і пасажирських перевезень та окремих видів робіт у сфері повітряного транспорту (розвантажувальних, ремонтних та ін.).

— Локальний рівень включає акти, що приймаються органами, покликаними забезпечувати безпеку на цьому виді транспорту. Ці акти можуть встановлювати правила у сфері громадської безпеки на підлеглих об'єктах (протипожежної безпеки, правила поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій і т.п.).

Проведений аналіз нормативно-правового регулювання у цій сфері дозволяє констатувати, що регламентація відносин щодо забезпечення авіаційної безпеки здійснюється у сучасних умовах за допомогою різних за формою законодавчих та підзаконних актів.

Тим часом реальна ситуація вимагає дієвих процедур та специфічних функцій щодо забезпечення авіаційної безпеки на рівні різних органів управління у цій сфері з позиції реалізації та захисту права громадян на безпечне середовище, регулювання транспортної безпеки у системі національної безпеки, гарантування безпечності пасажирських та вантажних перевезень повітряним транспортом, виконання вимог міжнародно-правових принципів і норм. Необхідна нормативна база, яка безпосередньо регулюватиме питання функціонування повітряного транспорту на засадах безпечного, якісного й ефективного перевезення пасажирів та вантажів.

Отже, правове регулювання має своєю метою створення якісної нормативно-правової основи, що забезпечує ефективне функціонування системи захисту громадської безпеки за наявності державного контролю за діяльністю її суб'єктів. Вирішення цієї проблеми пов'язано з уніфікацією нормативно-правової основи безпеки польотів, підвищенням ефективності дії всіх правових засобів на учасників цих відносин.

Література

1. Про схвалення Концепції Державної цільової програми безпеки польотів на період до 2015 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 березня 2009 р. № 273 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

2. Повітряний кодекс України від 19 травня 2001 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>

УДК 340.11 (043.2)

Вишновецький А. В., студент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н. В., к.ю.н.

ПОНЯТТЯ МЕТОДІВ ПІЗНАННЯ ТА ЇХ РОЛЬ В ІННОВАЦІЙНІЙ ЮРИДИЧНІЙ ОСВІТІ

Розвиток сучасного правознавства обумовлений інтеграційними та глобалізаційними процесами, що відбуваються в Європі і світі, його переходом від методологічного монізму до світоглядно-методологічного плюралізму. Це в свою чергу викликає необхідність перегляду традиційних уявлень про державно-правові закономірності.

У сучасному розумінні метод розуміють по-різному. Тому питання про те, як розуміти термін «метод», є доволі складним. Труднощі у визначенні поняття